

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

О.Г. Коренєва, к.е.н., Українська академія банківської справи

Процес історичного розвитку системи обліку був досить тривалим і відбувався за окремими етапами, які проходили всі країни світу, перш ніж принцип подвійного запису став основоположним у методології обліку. У свою чергу, інтеграційні процеси у світовій економіці та глобалізація фінансових ринків обумовили необхідність однакового розуміння та використання всіма учасниками ділових стосунків фінансової, зокрема, бухгалтерської інформації, що вимагало формування єдиних стандартів подання цієї інформації в різних країнах. Вимогою часу стало створення нормативних органів, які регулювали б порядок і встановлювали загальні правила ведення обліку, а необхідність відпрацювання єдиної міжнародної методології і принципів бухгалтерського обліку зумовила заснування у 1973 р. Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (КМСБО) на підставі угоди, укладеної між професійними бухгалтерськими організаціями Австралії, Великобританії, Ірландії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Мексики, Сполучених Штатів Америки, Франції та Японії. На сьогодні цей Комітет об'єднує 143 професійні організації зі 104 країн світу, розроблено 39 стандартів, чинними з яких є 33. Структурно кожен стандарт включає: концепції та положення, що лежать в основі його розробки, перелік питань, які регламентуються, короткий глосарій термінів, критерії застосування, методи обліку і способи розкриття інформації. Міжнародні Стандарти Бухгалтерського Обліку (МСБО) не розкривають порядок ведення бухгалтерського обліку, а описують загальні правила оцінки і подання інформації у фінансових звітах.

Головними цілями МСБО є забезпечення достовірності та своєчасного подання фінансової звітності. МСБО використовуються для встановлення національних вимог до бухгалтерського обліку відповідно до міжнародного підходу та складання звітності для Світового банку, вони мають рекомендаційний характер і є міжнародним орієнтиром гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в усьому світі, тобто МСБО не є домінуючими над місцевими положеннями, а передбачають, що в разі дотримання їх у всіх важливих аспектах, звітність будь-якого суб'єкта буде доступна для розуміння не лише внутрішнім, а й зовнішнім користувачам такої інформації. Там, де місцеві положення вимагають відхилення від Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, КМСБО намагається переконати відповідні органи у доцільності гармонізації з МСБО. Впровадження МСБО забезпечує поглиблення міжнародної кооперації в галузі бухгалтерського обліку, однозначне розуміння фінансової звітності та зростання довіри до її показників у всьому світі.

Багато країн приймають МСБО як базовий документ, на основі якого розробляються власні національні стандарти. До цієї групи країн належить і

Україна, сучасний розвиток якої визначається як перехідний до становлення нової моделі господарювання, коли сутність підприємництва полягає в умінні оцінити потенційну прибутковість конкретного проекту в поєднанні зі здатністю ефективно викорис-товувати ресурси, що є основним принципом міжнародного бізнесу. Господарські суб'єкти України нині активно працюють на міжнародних ринках. Особливо значні зрушення відбулися в банківському секторі. Співпраця банків України з міжнародними організаціями потребує додержання загальноживаних підходів до складання фінансової звітності. Саме тому НБУ став ініціатором переходу до МСБО.

Початком реформи бухгалтерського обліку на рівні НБУ та комерційних банків став Указ Президента України "Про перехід до загальноприйнятої у міжнародній практиці системи обліку та статистики" від 23.05.92, на підставі якого було розроблено концепцію реформи бухгалтерського обліку в банківському секторі України, яка передбачала наступні етапи:

1. Створення нової ідеології обліку, що базується на загальноживаних міжнародних принципах.
2. Новий план рахунків.
3. Поділ бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський.
4. Перехід від звітності за формами до звітності за економічними показниками.
5. Запровадження таких інструментів як метод нарахування, метод переоцінки, метод резервів.

Відповідно до концепції Національного банку України перехід на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності дозволяє:

- зробити прозорою діяльність комерційних банків;
- зовнішнім користувачам отримати достовірну інформацію про реальний стан банку;
- удосконалити систему нагляду та регулювання діяльності комерційних банків з боку НБУ;
- підняти рівень довіри до комерційних банків серед населення;
- комерційним банкам застосувати ефективну систему внутрішнього контролю та аналізу фінансової діяльності.

В цілому МСБО – це гнучка, динамічна система, яка відіграє позитивну роль у вдосконаленні національного бухгалтерського обліку та фінансової звітності й інтеграції держави у світове співтовариство.